

HVEM og HVA og HVOR i UBs historie

Alfabetisk oppslagsverk
over personer, saker, utvalg og kuriosa
fra historien til Universitetsbiblioteket i Oslo inntil år 2000

Samlet av
Elisabeth S. Eide
Eli Hegna
Berit Timm Marcussen

Oslo 2014

Forord

Av og til dukker det opp spørsmål om UBs indre liv i "gamledager" – spørsmål som knytter seg til betegnelser, begreper, ord og uttrykk som har gått i glemmeboken, og spørsmål om tidligere kolleger – hvem de var og hvor de arbeidet. Vi som har påtatt oss oppgaven med å besvare noen av disse spørsmålene, har vært ansatt på UB fra 1960-tallet. Noen av oss gikk over i Oslo-avdelingen av det NB som skulle bli en realitet i 1999. Vårt mål har ikke vært å skrive en UB-historie – den kan leses andre steder, men å lage et quick reference-verktøy og samle noen tråder knyttet til vår felles historie.

Avgrensningene vi har foretatt kan diskuteres, det gjelder kanskje spesielt de biografiske innslagene. Her har vi valgt å omtale tidligere kolleger som enten har publisert noe om biblioteket og/eller har vært første leder av en avdeling. "HVEM og HVA og HVOR i UBs historie" begrenser seg i tid frem til den fysiske delingen av UB i 1999 i et nasjonalbibliotek og et universitetsbibliotek. Gjennom hele dokumentet omtales Universitetsbiblioteket som UB, og adressen gjengis med Drammensveien.

Uten innspill og korreksjoner fra tidligere kolleger hadde det vært vanskelig å utarbeide denne oversikten. Takk til:

Øivind Berg, Bredo Berntsen, Jan Engh, Arne Gauslå, Tone Guettler, Liv Heggen, Jadwiga Kvasdheim, Hjørdis Lylum, Anne M. Hasund Langballe, Tone Modalsli, Elisabeth Moe-Berntsen, Berit Ch. Nielsen, Jan Erik Røed, Liv Rustviken, Oddvar Vasstveit og Edgar Ytteborg.

Dette har vært en morsom oppgave!

Oslo juni 2014

Elisabeth S. Eide (fagreferent UB/HF 1967-1991, leder av Samlingsavdelingen 1992-2003, førsteamanuensis i Avdeling for fag forskning i Nasjonalbiblioteket 2003-2013)

Eli Hegna (bibliotekar Hovedbiblioteket 1968-1988, Juridisk bibliotek 1988-)

Berit Timm Marcussen (bibliotekar Bibliotektjenesten HF 1965-1998, HumSam-biblioteket 1999-2010)

HVEM og HVA og HVOR i UBs historie

AACR2 *Anglo-American cataloguing rules, second edition*, 1982 (Norsk utgave 1983: *Anglo-amerikanske katalogiseringsregler*, 2. utg.). Innført på UB i 1984.

Adrema Maskin for produksjon av katalogkort. Teksten fra løpeseddelen (se denne) ble stanset ut på en blyplate. Denne blyplaten var grunnlag for trykking av kort i ønsket antall. Metoden ble tatt i bruk i 1931 og avvirket for kortproduksjon i 1978. Senere ble maskinen benyttet for å produsere adresselister for Byttekontoret.

Aksesjon Innkjøpskontorets registrering av ny tilvekst i protokoller. Hvert dokument fikk et løpenummer (aksesjonsnummer).

Albrechtson, H. C. (1827-1911) Organist. Skjenket UB sin samling visetrykk bestående av 2200 viser i 23 bind.

Alfabetisk katalog Se ► HK

Amanuensis En UB-ansatt kunne i bibliotekets første år ha tittel Amanuensis (gjaldt bl. a. Wergeland). Tittelen ble endret til Bibliotekar i 1918. Se også Førsteamanuensis

Amundsen, Leiv (1898-1987) Ansatt ved UB 1917–1926. Var professor Samson Eitrem's assistent i arbeidet med oppbyggingen, katalogiseringen og utgivelsen av papyrussamlingen. Senere professor i klassisk filologi. Utga i 1926 *Katalog over Universitetsbibliotekets paleotypsamling*.

Andersen, Halvor (1745-1810) Kanselliråd i Danmark, norskfødt. Testamenterte sin boksamling på ca. 15 000 bind pluss en del manuskripter til et norsk universitetsbibliotek. Andersens gave utgjorde en av de fire boksamlinger som danner grunnstammen i UBs samling.

Andersen, Thor M. (1897-1979) Universitetsbibliotekar. Utarbeidet en bibliografi over Norge i Amerika. Bibliografien ble digitalisert i 1997 og er søkbar fra NBs nettsider.

Andhrimner Kantinen/kaféen på UB, Drammensveien. Andhrimner var navnet på kokken i Valhall. P.g.a. interiøret kunne rommet gi inntrykk av en brun kafé.

Anglo-American cataloguing rules Se ► AACR2

Anker, Øyvind (1904-1989) Førstebibliotekar ved UB. Ansatt 1929-1974. Leder av Musikkksamlingen til 1943. Opprettet Teaterhistorisk samling i 1956. Leder for Håndskriftsamlingen/Spesialsamlingene i årene 1970-1974. Publiserte artikler og bibliografier.

Ansvarsbibliotek Betegnelse på ordningen der syv større norske fagbibliotek fikk et nasjonalt ansvar for å dekke litteraturanskaffelser innen spesielle fagområder. Ordningen ble etablert i 1984. (Jfr. Stortingsmelding 66 (1984/85): *Om høyere utdanning*). UB var ansvarsbibliotek for mange fagområder.

Arbeidsplyktkomitéen UB En underkomité av komitéen som skulle utrede normer og arbeidsplikter for forskjellige kategorier av vitenskapelig personale ved UiO, se også Falkanger-komitéen

Ask gods Storgård på Ringerike hvor UB leiet låven til lagring av mindre brukte samlinger 1969-1990.

Aspirant Person med akademisk bakgrunn under opplæring ved UB. Aspiranttjenesten besto av et opplæringsprogram, vanligvis fordelt med turnusopplæring i bokhenting, Norske avdeling (NA), Utenlandsk katalogavdeling, Veiledningen og Lesesalen. Etter fullført aspiranttjeneste og universitetseksamen kunne man søke om stilling som universitetsbibliotekar.

Astrup Hoels legat Testamentarisk gave i form av et legat på kr 200 000 opprettet av dr. juris Gunnar Astrup Hoel (1896-1968) ved hans enkes død i 1989 "til fordel for funksjonærer ved Universitetsbiblioteket i Oslo". Årlige legatmidler tilfalt etter søknad ansatte fra alle stillingskategorier på UB. Legatmidlene oppbrukt.

Auditoriet Salen med inngang fra hallen på Drammensveien. Opprinnelig innredet av Norsk musikkamlings venner i 1927 som lokale for Norsk Musikkamling. (Vennene påtok seg å sørge for innredning mot at Staten påtok seg å sørge for drift og inspeksjon av samlingen.) Innredningen er tegnet av Johan Ellefsen, utsmykning utført av Tormod Sjømo. Boksamlingen fra Slottet (Slottsbiblioteket) ble senere plassert der.

Aure, Anton M. (1884-1924) Bibliograf og boksamler. Utga *Nynorsk boklista: skrifter i bokform paa norsk, bygdemaal og landsmaal*. 1916-1921.

Aure-samlingen Anton M. Aures omfattende samling litteratur på landsmål/nynorsk deponert på UB. Trykk utgitt før 1935 ble opptatt i NA. Resten ble i ca. 2000 sendt til Ivar Aasen-tunet i Volda.

Aviskontoret Kontor med ansvar for mottak, registrering og oppbevaring av norske periodiske trykk.

Avismagasinet Lagringssted for norske aviser i underetasjene (U3 og U4) på Drammensveien.

Bang, Frederik S. (1810-1889) Justisråd Bang ga UB en samling av teatertekster fra 1800-tallet.

Bankplassen 3 Norges Banks første bygg, arkitekt Christian Henrik Grosch. Tilholdssted for Norsk pedagogisk studiesamling (NPS) fra 1980/1981-2000. Se også Norsk pedagogisk studiesamling

Berg, Øivind (1951-) Første avdelingsleder Bibliografisk avdeling 1992-1998, nestleder (underdirektør) ved UB/NB 1998-2003.

Bernhardt, Børge (1916-1997) Førstebibliotekar og leder for Utenlandsk katalogavdeling, 1965-1975. Ansatt ved UB 1939. 1994 ferdigstilte han katalogen Personregister til norsk memoarlitteratur, som en videreføring av det personregister som Haakon

Sommerfeldt utarbeidet til bøkene i Arthur Skjelderups bibliotek på ca. 500 bind memoarlitteratur. Ansatt Riksbibliotektjenesten i 1975.

Berntsen, Bredo (1937-) Universitetsbibliotekar fra 1971, senere fagreferent i statsvitenskap. Har bl.a. utarbeidet mange fag- og personbibliografier innen sitt fagområde samt *Politisk nøkkel: hjelpemidler for litteratur- og datasøking i statsvitenskap, en annotert, selektiv bibliografi med søkestrategi*. Oslo 1996. Denne har kommet i flere utgaver.

Bevegelig oppstilling Innenfor de enkelte fag ble bøkene oppstilt i større eller mindre faggrupper. Innenfor hver faggruppe var bøker og tidsskrifter alfabetisk ordnet. Det var et plasskrevende system da det måtte avsettes plass til tilvekst i de forskjellige faggruppene.

Bibliografi over Norges offentlige publikasjoner Utgitt av UB 1956-1974. I perioden 1975-1990 utgitt i to deler, deretter opphørt. Det boklige materialet er søkbart i Norsk bokfortegnelse og databasen Norbok, søkbar fra NBs nettsider.

Bibliografi over norsk litteraturforskning Årlig publikasjon, utgitt av Det norske samlaget, med sterk medvirkning fra NA/NB, tilgang fra NBs nettsider.

Bibliografisk avdeling Opprettet 1992 etter omorganisering av UB som et ledd i å forberede deling av biblioteket. Første leder: Øivind Berg. (Avdelingen opphørte etter ny omorganisering 2003-2005.)

Bibliografisk seksjon Uformelt opprettet 1967 som et konkret resultat av arbeidet til et nasjonalbibliografisk utvalg. Seksjon under UBs NA. Ledet av Tom Arbo Høeg.

Bibliotek for humaniora og samfunnsvitenskap (HumSam-biblioteket) Opprettet i 1999. Se ► Fakultetsbibliotek

Bibliotek for medisin og helsefag Se ► Fakultetsbibliotek

Bibliotekar Stillingsbetegnelse frem til 1940-årene på personale med embedseksamen. Senere brukt på personale med eksamen fra Statens bibliotekskole/bibliotekhøgskole.

Bibliotekdirektør UBs øverste leder. Betegnelsen innført i 1997. Tidligere betegnelse var Overbibliotekar.

Bibliotekrådet (BR) UBs øverste organ fra 1973-1999. S sammensatt av den administrative ledelse, valgte representanter fra UB og brukerrepresentanter oppnevnt av Kollegiet ved UiO. Brukerne var ikke representert de første årene.

Bibliotekstjenesten Se ► Fakultetsbibliotek

BIBSYS Elektronisk biblioteksystem utviklet fra 1974 som et samarbeidsprosjekt mellom Det Kongelige norske videnskabers selskabs bibliotek, Norges tekniske høgskoles bibliotek og Regnesentralen ved NTH. Formålet med prosjektet var å automatisere interne bibliotekrutiner. Fra å være et biblioteksystem for to bibliotek utviklet det seg til å bli et nasjonalt biblioteksystem for norske fag- og forskningsbibliotek. UB tok

BIBSYS i bruk i 1987/1988 (ved noen av fakultetsbibliotekene), Utenlandsk katalogavdeling i 1990 og NA i 1991.

BIBSYS-MARC Norsk versjon av MARC, tilpasset BIBSYS-biblioteksystemet. Se også MARC

Billedsamlingen Hadde sin opprinnelse i Pliktavleveringsloven av 1815 hvor også kobberstikk og tegninger ble omfattet av denne loven. Samlingen inneholder også portretter, foto- og topografiske samlinger. Ordning av samlingen påbegynt av Tove Heiberg Fabritius, ansatt UB 1928-1965.

Biomedisinsk bibliotek Se ► Fakultetsbibliotek

Bjørnsonrommet Innredet av arkitekt Arnstein Arneberg i forbindelse med Bjørnsonfamiliens store gave Bjørnsoniana skjenket UB i 1934.

Bjørnsonsamlingen Bøker av og om Bjørnson. Oppbevart samlet i Bjørnsonrommet fra 1934.

Blanc-Bødtkers samling Boksamling som tilhørte Karl Emil Bødtker (1865-1934), ble kjøpt av Gyldendal og gitt til UiO i 1935. Boksamlingen som var på ca 23 000 bind, inneholdt også en mindre samling som Bødtker hadde kjøpt av Tarald Høyerup Blanc i 1921. Samlingen var fra Bødtkers side belagt med klausul som forutsatte at bøkene skulle holdes samlet. Dette viste seg å være vanskelig å etterkomme, og samlingen ble etter hvert fordelt mellom instituttbibliotekene ved HF.

Blekastad, Tor (1939-) Første leder av Planavdelingen ved UB fra 1972. Fakultetsbibliotekar Mat-Nat 1988-2000.

Bopp, Johannes Se ► Elvestrad, Vegard

Botten-Hansen, Paul (1824–1869) Overbibliotekar ved UB 1864-1869. Hans boksamling på ca 14 000 bind dannet grunnstammen ved Bergen offentlige bibliotek.

Brakka Midlertidig bygg på Observatorietomten, oppført i 1940-årene med midler fra Norsk Hydro. Ble tidligere også omtalt som Hydro-brakka. Brukt som lager for UB. Bl.a. begynte Fakultetsbiblioteket SV sin virksomhet i disse lokalene i 1966. (Revet i 2003 i forbindelse med oppføring av nytt kontorbygg "Halvbroen").

Brandrud, John (1921-1994) Fakultetsbibliotekar ved HF 1961-1970. Overbibliotekar ved UBB 1970-1974 og ved UB 1975-1981.

Brutt oppstilling Betegnelse på oppstilling av samlinger der den gamle oppstillingsordningen ble avsluttet, og samlingen fortsatte med en ny oppstillingsordning på et annet sted, for eksempel ble bøkene oppstilt etter løpenummer (numerus currens), mens en tidligere hadde hatt systematisk oppstilling.

Byttekontoret Universitetet etablerte i 1845 en regelmessig utveksling av litteratur mellom bibliotek i inn- og utland. Virksomheten ble overført til UB i 1886, og Byttekontoret ble opprettet i 1896 med en bibliotekar som daglig leder.

CD-ROM Nasjonalbibliografiske data ble f.o.m. 1990 produsert på CD-ROM (Compact Disc-Read Only Memory). Fra 1993 utgjorde disse del av landets første kommersielle CD-ROM-utgivelser. Senere kom flere CD-ROM-produkter til, som Norsk samkatalog for bøker og NOSP.

Prosjekt under UB – "Tilgang til elektronisk og optisk baserte informasjonskilder ved UBO" fra 1993.

Colbjørnsen, Jacob Edvard (1744-1802) Kong Frederik VI donerte deler av Colbjørnsens boksamling til det nyopprettete UB. Boksamlingen (2-3000 bind) utgjorde en av fire bokgaver som dannet grunnstammen i UBs samling. Colbjørnsens samling besto hovedsakelig av bøker innen rettsvitenskap, språk og skjønnlitteratur.

Collett, Peter (1766-1836) Høyesterettsassessor og boksamler.

Colletts gave Bokgave på ca 3000 bind fra Peter Collett ved hans død. Bøkene skal være påført ex libris med det Collettske våpen og påtrykt: Ex legato Peter Collett.

Cursus Librorum UBs meldingsblad, først og fremst med pressemeldinger om utstillinger. Utgitt 1962-1998.

Dewey (Dewey Decimal Classification - DDK) Biblioteksrådet vedtok i 1982 Dewey som felles klassifikasjonssystem for UB. Reservasjonsrett ble senere gitt der faglige hensyn tilsa det (bl.a. for rettsvitenskap og medisin). Som den første avdelingen innførte Fakultetsbiblioteket SV Dewey for klassifikasjon av tilvekst og oppstilling i 1985. I 1997 ble felles Dewey-utvalg etablert for HF, SV, TEOL og UV. – Se også Indekseringsutvalget ved HF og Utvalg for Dewey emeregister for SV

Domus Bibliotheca Karl Johans gate 47, Vestbygningen, var Universitetets første biblioteksbygning og var UBs lokaler 1851-1913. Bygget ble tegnet av Christian Henrik Grosch. Fra 1994 tilholdssted for Juridisk fakultetsbibliotek.

Drolsum, A. C. (1846-1927) Overbibliotekar på UB 1876-1922. Han tok initiativ til nytt bygg på Drammensveien. Han skrev *Om Universitetsbibliotheket: Forslag til en Omordning af Personale m.v. afgivet av Bibliothekaren til det akademiske Kollegium*. Christiania 1880, med *Tillæg* 1881. Forslaget resulterte bl.a. i ombygning av Karl Johansgate 47 og ansettelse av flere medarbeidere. Senere skrev han *Universitetsbiblioteket 1811-1911*. (Bibliotekets historie for perioden 1877-1911 ble først behandlet av Harald Tveterås i jubileumboken utgitt i 1961.)
Axel Charlot Drolsum: brev 1875-1926, utgitt ved Bjørg Dale Spørck. Oslo 2011. (Nota bene. 3)

Dublettsamlingen Opprinnelig navn på dubletter fra Det Kongelige Bibliotek som Frederik VI skjenket Universitetsbiblioteket i 1811. Senere brukt som betegnelse på dubletter generelt.

Daae, Ludvig L. (1834-1910) Overbibliotekar ved UB 1869-1876.

Eide, Elisabeth S. (1943-) Første avdelingsleder for Samlingsavdelingen 1992-2003.

Eitrem, Samson (1872-1966) Professor i gresk. Kjøpte inn papyrer som dannet grunnstammen i UBs papyrussamling.

Elvedahl, Fredrik W. (1926-2008) Fakultetsbibliotekar ved Teologisk Fakultetsbibliotek 1970-1986. Leder av Medievaliasamlingen. Ansatt UB 1964-1996.

Elvestrand, Vegard (1939-2005) Filolog, arbeidet i administrasjonen på UB 1963-1970. Han skrev en roman med svært kritisk blikk på UB: *Martin på lokomotivet: über alkoholbedingte Eisenbahnunfälle in Blaker und Fet 1862-1872 und deren Dokumentation in norwegischen Bibliotheken und Archiven: Reise- und Forschungsbericht / Johannes Bopp ; [aus dem plattdeutschen Manuskript übersetzt und ergänzt vom Oberlehrer i. R. Nis Asmussen]*. - Schilda : Bürgerverlag, 1986. Johannes Bopp, psevd. for Vegard Elvestrand.

Elzeviersamlingen Bøker utgitt av den nederlandske slekten Elzevier på 1600-tallet. Bøkene besto hovedsakelig av klassiske verk og vitenskapelig litteratur, var trykt i et lite format med en spesiell innbinding og var til salgs for en rimelig penge. De var meget populære, som i dag er ettertraktede samlerobjekter. UB hadde mange av disse bøkene spredt i fagsamlingene, men valgte å lage en egen Elzeviersamling ved å plukke ut bøkene og lage en egen samling. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Fagerli, Hans Martin, (1944-) Leder av Planavdelingen 1988-1989. Fagansvarlig for NORMARC-prosjektet (se dette).

Fagreferent Universitetsbibliotekar med fagansvar. Stillingsbetegnelse, kjent fra tyske universitetsbibliotek, ble tatt i bruk i 1954.

Fakultetsbibliotek Etter forslag fra Overbibliotekar Harald L. Tvetervås vedtok Kollegiet i 1956 å opprette en fakultetstjeneste administrativt tilknyttet UB. Fakultetsbibliotekaren, leder av hver fakultetstjeneste, skulle arbeide direkte under Overbibliotekaren. (Instruks for fakultetsbibliotekar, 1956 og justert i 1971.) I 1986 ble det vedtatt at det fremtidige UB skulle bygges opp med fakultetsbibliotek som grunneheter og de utenlandske fagsamlingene fra UB skulle flyttes ut til sine respektive fakulteter. Se også OAK

UHF – Fakultetsbiblioteket HF etablert 1961. Fikk også ansvar for fagene innen samfunnsvitenskap (inntil det ble opprettet et eget fakultet i 1966) og teologi (inntil 1970). Navnet ble i 1986 endret til Det historisk filosofiske fakultetsbibliotek. Instituttbibliotekene ble i 1999 overført til Bibliotek for humaniora og samfunnsvitenskap. En del av boksamlingene ble beholdt som håndbibliotek i instituttene. – Første fakultetsbibliotekar John Brandrud. – (Bibliotek for humaniora og samfunnsvitenskap fikk i 2011 navnet HumSam-biblioteket.)

UJUR – Juridisk fakultetsbibliotek etablert 1956. Holdt til i Domus Media (Karl Johans gate 47/Vestbygningen), senere i Domus Akademica. I 1994 flyttet biblioteket inn i den nyrestaurerte Domus Bibliotheca (se denne). Første fakultetsbibliotekar: Kaare Haukaas. – (Navn fra 2011: Juridisk bibliotek.)

UMN – Fakultetsbiblioteket Mat-Nat etablert i 1947 som et "Bibliotekkontor" og knyttet direkte til fakultetet med Knut Thalberg som leder. Administrativt underlagt

UB i 1958. Første fagsamling fra UB ble overført i 1966. Første fakultetsbibliotekar: Rolf Haffner. – (Navn fra 2011: Realfagsbiblioteket.)

UMED – Medisinsk fakultetstjeneste etablert i 1968. Her gikk 12 av 21 institutter inn i ordningen. Endret navn i 1975 til Biomedisinsk bibliotek (Biomed). Samlingene inkluderte UBs medisinske litteratur (med signatur G). Biblioteket flyttet i 1978 til Preklinisk bygg på Gaustad. – Første leder Maren Hvardal fra 1951. Første fakultetsbibliotekar: Eiler H. Schiøtz fra 1968. (I 2000 flyttet biblioteket til Rikshospitalet med nytt navn: Bibliotek for medisin og helsefag.) – (Navn fra 2011: Medisinsk bibliotek.)

UODONT – Odontologisk fakultetsbibliotek etablert i 1959 som en del av UBs fakultetstjenester. (Fakultetsbiblioteket ble i 2000 organisatorisk slått sammen med Bibliotek for medisin og helsefag.) – (Navn fra 2011: Medisinsk bibliotek. Odontologi.)

USV – Samfunnsvitenskapelig fakultetsbibliotek etablert i 1966 som et fellesbibliotek for fakultetet. Fra 1986 med navnet Fakultetsbiblioteket SV. Samlingene ble i 1999 overført til Bibliotek for humaniora og samfunnsvitenskap. Første fakultetsbibliotekar: Per Pharo. – (Bibliotek for humaniora og samfunnsvitenskap fikk i 2011 navnet HumSam-biblioteket.)

UTEOL – Fakultetstjenesten ved Det teologiske fakultet etablert i 1963 med felles fakultetsbibliotekar med HF, ble eget fakultetsbibliotek i 1970. Første fakultetsbibliotekar: Fredrik W. Elvedahl. Ved etablering av HumSam-biblioteket ble den teologiske samlingen fra Drammensveien overført Georg Sverdrups hus og fakultetsbiblioteket ble videreført i Domus Theologica. – (Navn fra 2011: HumSam-biblioteket. Teologi.)

Fakultetstjeneste Se ► Fakultetsbibliotek

Falkanger-komiteen Arbeidspliktkomité, internt for UiO. Avga i 1976 innstilling om normer og arbeidsplikter for forskjellige kategorier av vitenskapelig personale ved UiO, dog ikke universitetsbibliotekarer. Leder: Thor Falkanger. Han ble senere leder for en underkomité som skulle se på universitetsbibliotekarenes plikter og rettigheter. Komiteen avga innstilling om disse i 1982.

Fascieler Betegnelse brukt om samlingen med katalogsedler for alfabetisk katalog bundet i leidenerbind. Se også Leidenerbind

Fast oppstilling Betegnelse på oppstilling av samlinger der man i enkelte faggrupper tok ut tidsskrifttrekker og satt monografiene tett sammen og begynte med løpende nummerering for nye bøker. Ordningen ble tatt i bruk i 1934 for å spare plass, og biblioteket begynte med faggruppene medisin (G) og rettsvesen, jus (L). Se også Numerus currens

Fasting, Claus Lydersen, (1743-1827) Klokker i Bergen og bibliograf. Utga i 1793 den første norske bokfortegnelsen.

Fem-års fortegnelsen Se ► Norsk Bokfortegnelse

Festskrift til NA *Festskrift til den Norske avdeling ved Universitetsbiblioteket på femtiårsdagen for loven om avgivelse av trykksaker 1882 – tyvende juni – 1932.* Utgitt ved Francis Bull og Roar Tank. Oslo 1932. Se også *Norvegica I* og *Norvegica II*

Filipstad-eksplosjonen Eksplosjon 19.12.1934. Den førte til at glasstaket på UB brøt sammen. UB, som resten av Universitetet, var allerede blitt stengt 30.11.1943. Biblioteket forble stengt til utpå nyåret 1944.

Fiskaa, Haakon (1894-1987) Førstebibliotekar, leder av Lesesalen. Ansatt ved UB 1921-1964. Utgitt bl.a. publikasjoner om norske vannmerker, papirhistorie og norsk pressehistorie.

Fjøsgangen Se ► Ordboksgangen

Follum Gård ved Hønefoss. Driftsbygningen ble leid og brukt som depotlager for UB 1972-ca 2000.

Forlagsregister Se ► Pliktavleveringsloven

Forum for universitetsbibliotekarer Uformelt organ for universitetsbibliotekarer. Ble vekket til live hver gang endringer i tittel, arbeidsoppgaver m.m. ble foreslått.

Frederik VI Dansk konge som i kongelig resolusjon av 2. september 1811 befalte opprettet et universitet i Norge, hvor det også heter: "Til dette nye Universitet vil Allerhøistsamme have skjænket og bestemt den Hs. Majestæt nu tilhørende Colbjørnsenske Bogsamling, tilligemed Doubletterne af det store kongelige Bibliothek".

Furreutvalget Utvalg nedsatt av Kultur- og undervisningsdepartementet i 1980 "for å greie ut arkivering av skrift, lyd og bilete". Leder: Berge Furre. Avga innstillingen *Frå informasjon til kulturarv* (NOU:1984:3.)

Førsteamanuensis Akademisk ansatt med doktorgrad (eller tilsvarende kvalifikasjoner vurdert av egen komité). Se også Amanuensis.

Førstebibliotekar Opprinnelig brukt om ledere av avdelinger ved UB, ble innført i 1918. Fra 1973 brukt som tittel på ansatte med doktorgrad eller tilsvarende kvalifikasjoner.

Galleriet Mesanin over lesesalen på Drammensveien 42, med leseplasser og hyller med tidsskrifter.

Gallis, Arne (1908-1997) Leder av utenlandsk katalogavdelingen 1951-1956. Ansatt ved UB 1936-1957.

Garborg, Arne Olaus Fjørtoft (1888-1968) Bibliotekar på UB. Arbeidet i NA. Sønn av Arne og Hulda Garborg, omtalt som "Tuften" i foreldrenes brev og dagbøker.

Gaukstad, Øyvind (1912-1996) Leder av Norsk musikkksamling 1943-1981.

Generalregister (til systematisk katalog) Kortkatalog som fungerte som nøkkel til en del av de systematiske katalogene. Emneregisteret viste til rubrikker i systematisk skjema for å lette bruken av systematisk katalog, det ga også en kontrollmulighet for den som klassifiserte. Noen systematiske kataloger hadde egne registre på kort. Disse var plassert først i katalogen. Etter deling ble generalregisteret plassert i HumSam-biblioteket i HKI-rommet.

Goethe-samlingen Del av boksamling kjøpt av UB fra Ingeniør Nicolai Henrik Knudtzon (1882-1941). Samlingen på 1071 numre er oppstilt i HumSam-biblioteket.

Grevelige Hjelmstjerne ... Se ►Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse til Universitetsbiblioteket

Grosch, Christian Henrik (1801-1865) Arkitekt for universitetsbygningene på Universitetsplassen, Karl Johansgate 47, Domus Academica, Domus Bibliotheca og Domus Media.

Grubleriet Studentenes betegnelse på UBs lesesal i årene etter krigen.

Grønland, Erling (1912-1983) Førstebibliotekar/leder av NA 1954-1977. Ansatt ved UB 1946-1977. Utga bl.a. *Nasjonalbiblioteket: en samling artikler*, Oslo 1972.

Haffner, Rolf (1908-1994) Første fakultetsbibliotekar Mat-Nat. 1958. Ansatt UB 1929-1977.

Hagautvalget Arbeidsgruppe, nedsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet, som skulle vurdere bygningsmessige og organisatoriske løsninger for nasjonalbibliotekfunksjonene i Oslo. Leder: Per Haga. Rapport avgitt 1992.

Halvorsen, J.B. (Jens Braage) Første leder av NA, 1883-1892. Utga bl.a. *Bibliotheca Norvegica* i 4 bind 1899-1924.

Haslund, Caro (1926-2010) Universitetsbibliotekar i NA. Ledet arbeidet med Utvalg for felles klassifikasjonssystem (UFF), 1983-1985. Hun var redaktør av DDK 4, norsk forkortet utgave av Deweys desimalklassifikasjon, utgitt 1983 og rev. i 1995.

Haukaas, Kaare (1917-1992) Første leder og fra 1956 fakultetsbibliotekar ved Juridisk fakultetsbibliotek. Ansatt ved UB 1937-1983. Utarbeidet i 15 år *Norsk tidsskriftindeks*. Flere bibliografiske arbeider.

Hernesutvalget Universitets- og høyskoleutvalget, nedsatt av Kultur- og vitenskapsdepartementet. Leder: Gudmund Hernes. Innstillingen *Med viten og vilje*, avgitt 1988. (NOU 1988:28.) Omhandler bl.a. utskilling av nasjonale funksjoner fra UB.

Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse Legatet Den grevelige Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse til Universitetsbiblioteket ble opprettet i 1975. Midler fra legatet går til UBs innkjøp og andre utgifter til drift som ikke dekkes over budsjettet.

HK Alfabetisk hovedkatalog på kort. UB hadde tre sett hovedkataloger
Utenlandsk avdeling: HKI for anskaffelser til og med 1965, HKIII for anskaffelser
1966 -1989.
Norske avdeling: HKI for utgivelser til og med 1965, HKIII for utgivelser 1966-1991.
Publikumskatalog: HKII inneholdt kort fra alle katalogene.
HKII er kassert. HKI og HKIII for utenlandsk litteratur plassert på HumSam-
biblioteket. HKI og HKIII for norsk litteratur er plassert i NB.

HKI (utenlandsk) Den alfabetiske katalogen for utenlandsk litteratur ble mikrofilmet av
Kodak i slutten av 1960-årene. Biblioteket utarbeidet et eget indeksbind. Filmen ble
produsert i 7 eksemplarer fordelt mellom HF-, Mat.Nat.- og SV-bibloteket, UBBergen,
UBTø og NTUB. Mikrofilmen ble skannet og gjort tilgjengelig på nettet i 2003. Leder
for prosjektet: Berit Timm Marcussen. Katalogen og mer informasjon finnes på UBs
nettsider.

Holbergsamlingen Består av bøker av Ludvig Holberg og er oppstilt i Sikringsmagasinet
NB.

Holm-Olsen, Anne Grete (1923-) Førstebibliotekar/leder av Norske Avdeling 1977-
1990. Ansatt ved UB 1957-1990.

Hovedbiblioteket Betegnelse på biblioteket på Drammensveien 42, antakelig tatt i bruk
etter vedtaket i 1986 om at det fremtidige UB skulle bygges opp med
fakultetsbibliotek som grunneheter.

Hovedkatalog Se ►HK

Humord En norsk tesaurus for humaniora med tilgrensende fagområder.
Tesaurusgrunnlaget var en emneordliste bygget opp 1988-1994. Ble deretter et
indekseringssamarbeid innen rammene av biblioteksystemet BIBSYS. (Fagområdet
ble senere utvidet med samfunnsvitenskapelige ord og uttrykk.) En sentral person i
arbeidet med Humord var Marit Almo, bibliotekar på Fakultetsbiblioteket HF.

Hustrykkeriet Trykkeri som var ansvarlig for trykking av alt materiale for UBs behov –
fra katalogkort til bibliografier. Holdt til i 8. etasje, fra 1981 i Indeksbygget. Nedlagt i
2000.

Hvardal, Maren (1917-1997) Bibliotekar ansatt ved UB 1947-1984. Første leder av
Medisinsk avdeling fra 1951. Startet "Teklubben" i 1953, et samarbeid mellom
medisinske bibliotekarer i Oslo, forløper for Spesialgruppen for medisinsk
biblioteksvirksomhet (SMB). Initiativtaker til samarbeid mellom medisinske bibliotek
i Skandinavia.

Hydrobrakken Se ►Brakka

Hyllelister Protokoller for noen fag for UBs anskaffelser frem til overgangen til BIBSYS i
1989/1990. Innførlene var ordnet etter løpende nummer og anga rekkefølgen på
bøkene slik de var oppstilt innen de enkelte fag.

Høeg, Tom Arbo (1926-1992) Universitetsbibliotekar ved UB 1962-1992, hovedsakelig knyttet til Bibliografisk seksjon, NA. Utga bl.a. bibliografien *Norske aviser 1763-1969*. 1973-1974.

Håndskriftsamlingen Stammer fra før opprettelse av UB, ved at kanselliråd Halvor Andersen (1745-1810) testamenterte sin manuskriptsamling til et fremtidig norsk UB. Håndskriftsamlingen har 11 hyllemeter manuskripter m.m. fra Halvor Andersen. Første katalog over manuskriptene var ferdigstilt i 1834. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Håndverksloven av 15.7.1839 Som følge av at Lov angaaende Haandværksdriften satte en stopper for laugsvesenet i Norge, bortfalt også den kongelige resolusjon av 1815 om avleveringsplikt til UB for trykksaker i Norge.

Ibsensamlingen Samling bestående av Henrik Ibsens verker og litteratur om hans verker. Alle førsteutgaver oppstilt i Sikringsmagasinet NB.

Ibsen-senteret Se ► Senter for Ibsen-studier

IKO-prosess En intern omorganiseringsprosess ved UB i 1980-årene. Det eksterne konsulentfirmaet Industrikonsulent ledet prosessen.

Indekseringsutvalget Utvalg nedsatt 1988 med ansvar for faglig tilrettelegging og ledelse av arbeidet med innføring av emneordsindeksering og Dewey-klassifikasjon ved Fakultetsbiblioteket HF og Teologisk fakultetsbibliotek. Utvalget ble ledet av Knut Sparre, senere av Marit Almo. Utvalget ble oppløst da tesaurusen Humord ble tatt i bruk i 1994. Se også Utvalg for Dewey emneregister.

Indekshuset Drammensveien 30-40. UB leide lokaler her fra 1974-2005, og Biomedisinsk bibliotek hadde sin virksomhet her fra 1974-1978. Lokalene ble senere bl.a. benyttet som magasiner, hustrykkeri og arbeidssal for konverteringsprosjekt. (Fra 2002-2005 brukt til lesesal og utlån for NB, mens biblioteket ble rehabilitert.)

Inkunabel Se ► Paleotypsamlingen

Ipp Forkortelse for "ikke på plass", ble notert på katalogkort og rekvisisjoner når bøker ikke var på plass. Internt kunne "ipp" også tolkes som " privat pleie".

Juridisk fakultetsbibliotek Se ► Fakultetsbibliotek

KAG Se ► Konsekvensanalyse ad EDB på UB

Kapelrudkomitéen Komitéen for Universitetsbibliotekets organisasjon og administrasjon, nedsatt av Det akademiske kollegium 1970. Leder: Arvid S. Kapelrud. *Innstilling om Universitetsbibliotekets styringsorganer og stillingsstruktur* avgitt 1972.

Kartsamlingen Samlingen kan føre sin historie tilbake til Henrik Wergeland. I 1936 ble det bevilget penger til en bibliotekarstilling for samlingen. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Katakombene Arealer bak herregarderoben i U1 (underetasje 1). Bl. a. var ubehandlet materiale fra Håndskriftsamlingen og Billedsamlingen plassert her.

KATAKS Prosjekt 1974-1976 som skulle vurdere gjenbruk av bibliografiske data basert på utnyttelse av maskinlesbare data fra Library of Congress og British Library. Var planlagt som et utgangspunkt for et egenutviklet tilvekst- og katalogsystem for UB. Systemet var i bruk frem til BIBSYS ble innført.

Katalogiseringsregler ved UB Det var først i 1914 det ble publisert et regelverk: *Katalogiseringsregler for den alfabetisk seddelkatalog ved Universitetsbibliotekets utenlandske avdeling* skrevet av Wilhelm Munthe og H. Jæger. Over tid ble regelverket gradvis endret mot NBFs katalogiseringsregler. Først ved utgivelse av regler i 1971 var det full harmonisering med den praksis andre norske bibliotek fulgte.

Kbv Kobberverk, gammel betegnelse/oppstillingssignatur for plansjeverk. Se også Plv.

Keyser, Fredrik Wilhelm (1800-1887) Overbibliotekar ved UB 1845-1863. Ansatt på UB fra 1820-1863.

Kjekshuskomitéen Komité som skulle legge frem et romprogram i Gaustadbekkdalen for et påtenkt nybygg for både biblioteket på Drammensveien og alle fakultetsbibliotekene. Leder: Arne Kjekshus. Planene ble forkastet før de var utarbeidet (1978). Se også Strandutvalget

Kjær, Albert (1852–1941) Fra 1882 daglig leder av utlån, lesesal og katalog. Førstebibliotekar (1920-1922) for Utenlandske katalogavdeling da denne ble opprettet som egen avdeling i 1920. Ansatt ved UB 1876-1922.

Klassifikasjonsskjema Et register over den systematiske katalogs rubrikker (klasse, grupper, seksjoner og avsnitt). UBs klassifikasjonsskjema var egenutviklet men basert på systemet til universitetsbiblioteket i Halle. Se også Systematisk katalog

Knudtson, Nicolai H. (1882-1941) Norsk boksamler. UB fikk i 1946 hans 93 paleotyper samt 122 verk fra 1600-tallet i gave. UB kjøpte også hans Goethesamling og hans samling av Beethoven-litteratur.

Kongelige Bibliotek (KB) Biblioteket forærte UB en dublettsamling som utgjorde en av fire bokgaver som dannet grunnstammen i UBs samling ved opprettelsen i 1811. Dublettsamlingen utgjorde opprinnelig ca. 60 000 bind, men ble etter utrenskning av trippletter m.m. redusert til det halve. Dublettene stammet for en stor del fra P.F. Suhms store privatbibliotek, kjøpt av Frederik VI i 1796.

Kongelige Frederiks Universitet Latinsk navn: Universitas Regia Fredericana. Opprettet ved reskript av 2. september 1811. Navnet ble i 1939 endret til Universitetet i Oslo (Universitas Osloensis).

Kongsberg gruver Under 2. verdenskrig var gruvene lagringsplass for deler av UBs boksamlinger.

Konsekvensanalyse ad EDB på UB Arbeid for å vurdere konsekvensene ved innføring av EDB. Leder: Inger Wiborg. Konsekvensanalysegruppen (KAG), avga rapporten *Konsekvensanalyse ved innføring av EDB på UBO. 1985-1986.*

Konvertering Manuell overføring av bibliografiske data til BIBSYS med utgangspunkt i katalogkort. Se også Miniregistrering

Konverteringsprosjekter

- 1) HKIII (utenlandsk, 1966-1989) foregikk i NB Rana 1990-1995.
- 2) På Drammensveien/Utlånet registrerte man fra april 1991 til februar 1992 retur-bøker i BIBSYS. Utlån i BIBSYS ble igangsatt i 1992, og etterspurte bøker ble miniregistrert før utlån. I 1995-1998 pågikk et miniregistreringsprosjekt for deler av samlingene.
- 3) Kataloger ved HF og TEOL ble konvertert i 1993-1998. Arbeidet var underlagt Bibliografisk avdeling og ble utført som sysselsettingstiltak i Indekshuset. Fra 1996-1998 foregikk arbeidet også i NB Rana. I tillegg foregikk også konverteringsarbeid ved enkelte institutter på HF.
- 4) Ved andre enheter ved UB ble det gitt økonomisk støtte til at avdelingene selv kunne administrere konverteringsarbeidet.
- 5) Store deler av Norsk samkatalog for bøker ble konvertert ved forskjellige sysselsettingstiltak under Bibliografisk avdeling 1992-1998.
- 6) Norsk bokfortegnelse (1921-1970). Skanning av 5-års fortegnelser. – Foregikk ved Bibliografisk avdeling 1996-2001.

Korr Oppstillingssignatur for noen sentrale norske serier plassert i korridoren ved administrasjonen i 4. etg.

Kortfordelingskontoret Her ble arbeidet med å påføre bi-innførsler/henvisninger på katalogkortene ("toppe kort") foretatt. Anvisningene var angitt på løpesedlene. Se også Løpeseddel

Kragemo, Helge (1897-1968) Førstebibliotekar i Ekspedisjonen på UB. Ekspedisjonen besto den gang av utlån, lesesal og publikumsveiledning. Bibliotekar i Norsk Musikksamling fra 1927-1968.

Krigstrykksamlingen Opprettet som egen samling i NA 8. mai 1945. Den første tiden hadde Kaare Haukaas ansvar for samlingen som ved delingen tilfalt NB.

Kroepelien-samlingen Samling av litteratur om Polynesia, innkjøpt av UB i 1971. Katalogen: Du Rietz, Rolf, Kroepelien, Bjarne. *Bibliotheca Polynesiaca: a catalogue of some of the books in the Polynesiaca collection formed by the late Bjarne Kroepelien and now in the Oslo University library.* Stockholm 1969. Engelstad, Svein. A.H. *Catalogue of the "Kroepelien Collection" or "Bibliotheca Polynesiaca", owned by the Oslo University Library, deposited at the Kon Tiki Museum in Oslo.* Oslo 2008. Ved delingen tilfalt samlingen UB. Klenodiet Gaugins *Le sourire: journal sérieux* er digitalisert.

Krogh, Per (1889-1965) Kunstmaler. Utførte i 1933 deler av freskene i trappeoppgangen i Drammensveien 42.

Kvadsheim, Jadwiga (1940-) Første avdelingsleder av Publikumsavdelingen 1992-2003.

Lakune Betegnelse brukt om hull/mangel i en boksamling.

Langballe, Anne M. Hasund (1938-) Førsteamanuensis. I forbindelse med planlegging av konverteringsarbeidet utarbeidet hun en oversikt: *Kort- og seddelkataloger ved Hovedbiblioteket, Universitetsbiblioteket i Oslo.*

Legater

Se ► Astrup Hoels legat

Se ► Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse til Universitetsbiblioteket

Se ► Miss Edith M. Sewell's legat til Universitetsbiblioteket

Leidenerbind Betegnelse på en type omslag for å samle katalogsedler. Disse ble festet i bindene med snorer gjennom to hull i sedlenes venstre side. UBs eldste alfabetiske katalog ble ordnet på denne måten frem til 1870-årene da ordningen ble avvirket og sedlene satt ned i katalogskuffer. Samlingen besto av 380 leidenerbind da den ble avvirket. Ett bind eies av NB.

Lesesalscuriosa Samling av nedskrevne pussige episoder og historier fra lesesalen fra 1946 etter initiativ av Øyvind Anker og Haakon Fiskaa. (Katalogsignatur NB Ms 8° 2546)

Lib.rar. (libri rari) "Sjeldne bøker". Et noe uklart begrep brukt på sjeldne, kostbare eller på andre måter spesielle bøker. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Lib.sec. (libri seclusi) Samling bøker unntatt offentligheten. Det ble utgitt en katalog over samlingen i 1960: *Beslaglagte og supprimerte bøker vedrørende Norge.* Av Arthur Thuesen. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Lund, Hanna (1877-1967) Førstebibliotekar/leder av Utenlandsk katalogavdeling 1922-1942. Ansatt ved UB 1915-1942. Utga *Klassifikasjon til systematisk katalog* i 1943.

Løpeseddel En avlang stikkseddel, innført da adrema ble tatt i bruk i 1931. Fulgte boka gjennom tilvekstføring, systematisering og katalogisering. Katalogdata ble påført seddelen som fungerte som manus for kortproduksjon og fordeling av kort til de forskjellige kataloger.

Løpeseddelen Internt informasjonsorgan for UB 1969-1998. Fra 1969-1979 var det informasjonsorgan for Samarbeidsutvalget ved UB, og fra 1981-1998 gikk det over til å bli et offisielt informasjonsorgan for UB. Perioden 1969-1979 inneholder stort sett referat fra møter i Samarbeidsutvalget samt overbibliotekarens årsmelding.

Madame Moestues gård Eiendom på hjørnet av Prinsensgate og Kirkegaten var tilholdssted for UB 1814-1816.

Malthe, Johan L. (1807-1896) Postmester som i 1893 skjenket UB en bokgave bestående av 20 bøker, bl.a. flere inkunabler.

MARC Machine Readable Cataloguing format (standard satt av Library of Congress på 1960-tallet for strukturering av bibliografiske data). Oversettelse og tilpasning til norsk, se NORMARC

Marcposten Eksternt informasjonsorgan for UBs nasjonale databasetjenester, utgitt av Planavdelingen fra 1985 og videreført av Bibliografisk avdeling frem til 1997.

Meddelelser fra Norsk Samkatalog Informasjonsblad utgitt av Planavdelingen 1981-1988. Opptatt i Marcposten 1988.

Medievaliasamlingen Spesialsamling for manuskript- og middelalderforskning, bestående hovedsakelig av middelalderhåndskrifter i faksimile. Opprettet i 1970-årene ved Det teologiske fakultetsbibliotek, ble en selvstendig enhet i 1987. Leder: Fredrik W. Elvedahl. I 1996 overført til Teologisk fakultetsbibliotek. (På 2000-tallet ble samlingen overført til HumSam-biblioteket og er ikke lenger en egen fagsamling.)

Medisinsk fakultetstjeneste Se ► Fakultetsbibliotek

Meyn, Fritz Ansatt av tyske myndigheter som "Beobachter" på UB 1941-43. Utga noen norsk-tyske bibliografier.

Miniregistering Registrering i BIBSYS på enklere nivå enn full katalogisering, både i forbindelse med utlån av uregistrert materiale og ved katalogisering av hele fagsamlinger. Utgangspunktet er det enkelte dokument, ikke katalogkort eller katalogseddel. Se også Konvertering

Miss Edith M. Sewells legat Miss Edith M. Sewell's legat til Universitetsbiblioteket i Oslo ble opprettet i 1956. Avkastningen disponeres av Bibliotekdirektøren til formål som styrker den litterære og biblioteksmessige forbindelse med andre land, fortrinnsvis Storbritannia. Midler fra legatet kan søkes av de ansatte.

Monografi Ikke-periodisk dokument som enten er avsluttet i én fysisk enhet eller avsluttet i et på forhånd fastsatt antall enheter.

Munthe, Gerhard (1919-1997) Overbibliotekar ved UB 1970-1974. Riksbibliotekar 1975-1986. Skrev flere artikler om UB i Løpeseddelen bl.a. om de gamle bygningene der biblioteket holdt til og om bibliotekets overbibliotekarer.

Munthe, Wilhelm (1885-1965) Overbibliotekar ved UB 1922-1953. Ansatt på UB 1903-1953. Skrev flere artikler om norske biblioteksbygg og om norsk bokhistorie, bl.a. i Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen.

Muntheutvalget Arbeidsgruppe nedsatt av Kultur- og vitenskapsdepartementet i 1985 for utredning av administrativ og budsjettmessig utskillelse av de nasjonale bibliotekoppgaver fra UB. Leder: Gerhard Munthe. Innstillingen *Nasjonalbiblioteket. Opprettelse av et norsk nasjonalbibliotek* lagt frem i 1986.

NA Se ► Norske Avdeling

NA II Signatur for bøker om Norge og norske forhold, skrevet av utlendinger og utgitt i utlandet. Se også *Norvegica extranea*

Nasjonalbibliografisk utvalg To utvalg har eksistert med dette navnet:

1. Utvalg med medlemmer fra UB og eksternt, nedsatt av Anne-Grete Holm-Olsen mens hun ledet NA. Utvalget skulle synliggjøre Nasjonalbibliografien.
2. Utvalg med samme formål. Skulle legge til rette for deling mellom UB og NB ved å synliggjøre alle ugjorte oppgaver i NA.

Nasjonalbibliotekavdelinga i Rana Opprettet av Kirke- og kulturdepartementet i 1989 som en avdeling i et fremtidig nasjonalbibliotek.

NBR Nasjonalbiblioteket Rana. Betegnelse ikke lenger i bruk.

NBO Nasjonalbiblioteket Oslo. Betegnelse ikke lenger i bruk.

Nilsen, Sissel (1942-) Avdelingsdirektør på NB Oslo 1998-2003.

Nissen, Martinus (1817-1850) Amanuensis ved UB 1841-1850. Utga 1848 *Norsk Bogfortegnelse 1814-1817*.

NORART Database over norske og enkelte nordiske tidsskriftartikler. Utgitt av NB fra 1.7.1998. Var en videreføring av NOTA. Tilgang fra NBs nettsider.

Norge og nordmenn i utlandet Se ► *Norvegica extranea*

NORMARC Norsk bearbeidelse av standard for strukturering av bibliografiske data. Se også MARC

NORMARC-prosjektet EDB-prosjekt (1970-1972) for produksjon av trykksats og sats for mikrofilmkort (COM-sats) for Norsk bokfortegnelse. Et resultat av prosjektet var NORMARC-formatet, en norsk bearbeidelse av Library of Congress MARC (LC-MARC). 1. utgave 1975. Årskatalogen for 1972 var den første som ble produsert i dette formatet. Hans Martin Fagerli var fagansvarlig i prosjektgruppen. I flere år ble også katalogkortene produsert ved hjelp av NORMARC.

Norsk biografisk katalog En samling utklippbind med en tilhørende alfabetisk kortkatalog. Utklippene fra norske aviser i periodene 1925-1972, 1979-1986, består av vel 2100 bind og ca. 225 000 innførsler. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Norsk bokfortegnelse Liste over norske trykk utarbeidet ved UB siden 1883. Også utgitt i 5-årsfortegnelse fra 1920. Bokfortegnelsen ble produsert i BIBSYS 1.3.1994. Bokfortegnelsen ble utgitt i trykt form til og med 2002, søkbar elektronisk i egen base Norbok 1921-2010 (hvor også en del eldre utgivelser er tatt med). Fra 2011 kun registrering i BIBSYS.

Norsk krigstrykksamling Se ► *Krigstrykksamlingen*

Norsk Musikksamling Opprettet 1927 med plassering i Auditoriet. En av initiativtakerne var O.M. Sandvik. Fra 1965-2003 holdt samlingen til i Observatoriet. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Norsk pedagogisk studiesamling (NPS) Grunnstammen kom fra Norsk skolemuseum som ble etablert i 1921. UBs pedagogiske samling (P) og bøker fra Norsk skolemuseum ble slått sammen i 1965 og fikk navnet Norsk pedagogisk studiesamling. NPS skulle være Norges sentralbibliotek for pedagogisk litteratur, med særlig vekt på nordisk litteratur. Ved overflytting til Bankplassen i 1980-1981 ble samlingene gradvis fristilt fra UB og fra 1984 underlagt KUD. Fra 1992 ble NPS omorganisert til Nasjonalt læremiddelsenter (nå Utdanningsdirektoratet) med en gradvis nedbygging av bibliotekdelen. Det meste av UBs gamle pedagogiske samling ble tilbakeført til UB sammen med en stor del av samlingen fra Norsk skolemuseum i perioden 2000-2004.

Norsk samkatalog Se ► Samkatalogen, bøker

Norsk samkatalog for periodika Se ► Samkatalogen, tidsskrifter

Norsk tidsskriftindeks/Norsk tidsskriftindex Utgitt 1918-1965 med W.P. Sommerfeldt som første utgiver.

Norsk-amerikansk samling Opprettet 1958 med det formål å ta seg av materiale innsamlet av Thor M. Andersen om norsk utvandring til Amerika. Første leder: Johanna Barstad. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Norske Avdeling Opprettet 1.1.1883 i forbindelse med ny pliktavleveringslov av 1882. Ved omorganisering av UB 1991 ble avdelingen formelt nedlagt.

Norske aviser 1763-1920 Fortegnelse over aviser som fantes på UB frem til 1920. Av bibliotekar Arne "Tuften" Garborg.

Norske aviser 1763-1969 Fortegnelse over aviser ved UB. Omfatter 1653 titler. Utarbeidet av Tom Arbo Høeg. – Utgjør både et supplement og en videreføring.

Norske grafikeres arkiv Opprettet på UB i 1961. I noen år avleverte norske kunstnere grafiske blad til biblioteket. Ordningen var basert på frivillighet. Katalog over arkivet, med ca. 1300 sedler, utgjør en egen suite i HKI/NA.

Norske tidsskrifter 1971-1983 Oppfølging av tidsskrift- og årbokregistrering utført i UB. Registreringen ble avsluttet med året 1983.

Norvegica (I) *Minneskrift til femti-årsdagen for opprettelsen av Universitetsbibliotekets Norske avdeling: 1883 – 1. januar – 1933.* Av bibliotekets tjenestemenn. Oslo 1933.

Norvegica (II) *Minneskrift til hundreårsdagen for opprettelsen av Universitetsbibliotekets Norske avdeling: 1883 – 1. januar - 1983.* Oslo 1983.

Norvegica extranea Benevnelse på bøker av norske forfattere utgitt i utlandet og bøker om nordmenn og norske forhold i utlandet, utgitt som egen del av Norsk bokfortegnelse. Også brukt som generell betegnelse på denne typen litteratur.

NOSP Nordisk/baltisk samkatalog for periodika. Basen er ikke oppdatert siden 2005.

NOTA Database over norske tidsskriftartikler. NOTA var en delbase i UBO:BOK fra starten. Utgitt i trykt form av UB 1980-1998. Fra og med 1.7.1998 tilgjengelig online i databasen NORART, se denne.

NPS Se ► Norsk pedagogisk studiesamling

NS Katalogsignatur for Norske småtrykk, vanligvis på under 40 sider, med forfatter, plassert fortløpende i kapsler, med sign.: NS 1, NS 2 etc. (Må ikke forveksles med SA.)

Nullsedler Brukt om låneønsker på verk som UB ikke eide. Sedlene gikk til fagreferent som vurderte om verket skulle anskaffes.

Numerus currens Løpende nummerering for fast oppstilling der hver bok får sitt løpenummer. Ble gradvis innført fra 1934, og gruppene G (medisin), L (Rettsvesen, jus) var de første. Se også Fast oppstilling

Nyhagen, Abjörn Wessel (1911-2002) Ansatt ved UB 1933-1981. Arbeidet i administrasjonen og var kontorsjef fra 1970.

OAK Organisasjons- og administrasjonskomitéen ved UiO, kom i 1985 med tilrådning om den fremtidige organisering av UB. Her ble det anbefalt at de nasjonale bibliotekoppgaver skulle skilles ut og ivaretas i bygningen på Drammensveien. Det fremtidige UB skulle bygges opp med fakultetsbiblioteker som grunneheter, og de utenlandske samlingene fra UB skulle flyttes ut til sine respektive fakulteter.

Observatoriet Universitetets første bygning, oppført i 1834. Tegnet av Christian Henrik Grosch med professor Christopher Hansteen som pådriver. Opphørte som observatorium i 1934. UB disponerte bygningen fra midten av 1960-tallet og flyttet Norsk pedagogisk studiesamling (NPS) og Norsk musikksamling dit. NPS flyttet fra Observatoriet til Bankplassen 3 i 1980-81. (Norsk musikksamling flyttet ut i 2003.) (Senter for Ibsen-studier holdt til her i 2000-2010.)

Odontologisk fakultetsbibliotek Se ► Fakultetsbibliotek

Ongstad, Per (1934-) En av pionerene for innføring av EDB ved UB. Han laget i 1966 programmer for å produsere en papirutgave av Samkatalog for periodika (økonomi) og rekrutterte personale som utgjorde kjernen i Planavdelingen (Hans Martin Fagerli, Bjørn Bratteteig og Arnold Mundal). Han satte også i gang MARC-arbeidet i Norge.

Oppstilling

Se ► Brutt oppstilling

Se ► Fast oppstilling

Se ► Numerus currens

Ordboksgangen Del av 1. etasje i UB på Drammensveien, ble også kaldt "Fjøsgangen", hvor Gammelnorsk ordboksverk, Nynorsk ordboksverk, Det norske litterære ordboksverk, Norsk Stadnamnarkiv og Norsk målførearkiv hadde tilhold fra 1930-årene til 1962 da arkivene flyttet til Blindern.

Orstad, Karl (1919-1995) Lesesalsbetjent på kveldstid 1951-1986. Han var en anerkjent kunstmaler.

Overbibliotekar Stillingsbetegnelse på UBs øverste leder innført 1898, i 1997 ble betegnelsen endret til Bibliotekdirektør. Fra 1958 omfattet stillingen også funksjonen som Statens konsulent for de faglige og vitenskapelige biblioteker. Denne funksjonen ble i 1969 overtatt av Riksbibliotektjenesten.

Paleotypsamlingen Består av ca 400 inkunabler/paleotyper (bøker trykt i Europa 1450-1500). Leiv Amundsen utarbeidet i 1926 en katalog over de 271 paleotyper og librari rari (sjeldne bøker) i UBs samling. Ved delingen tilfalt samlingen NB, og den er oppstilt i sikringsmagasinet der.

Papyrussamlingen Samling av hovedsakelig greske papyrusmanuskripter. Opprettet på grunnlag av papyrer innkjøpt av professor Samson Eitrem og senere professor Leiv Amundsen. Ved delingen tilfalt samlingen UB. Deler av samlingen er digitalisert.

Personalforeningen Forum for alle ansatte hvor spørsmål av felles interesse kunne drøftes. Etablert ca 1965 etter initiativ fra John Brandrud. Foreningen ble nedlagt ca 1989. Utga *UB-tinget*, 1(1965)-12(1976).

Personalhistorisk register Se ► Norsk biografisk katalog

Pettersen, Hjalmar (1856–1928) Leder av NA 1898-1926. Utga *Bibliotheca Norvegica*. Christiania 1898-1926. 4 bind.

Pharo, Per (1925-) Første fakultetsbibliotekar ved SV, 1966-1995. Ansatt ved UB 1952-1995.

Planavdelingen Avdeling opprettet 1972, med ansvar for EDB og generelle planlegningsfunksjoner. Samkatalogen ble lagt inn under Planavdelingen i 1988. Første leder: Tor Blekastad. Avdelingen nedlagt 1992.

Pliktavleveringsloven Pålegg til trykkeriene (fra 1989 også forlagene) om å avlevere et visst antall eksemplarer til UB. Bestemmelsene har vært hjemlet i følgende lover:

1. Kongelig resolusjon av 21.2.1815 hvor norske trykkerier fikk beskjed om at pliktavleveringseksemplarer skulle sendes UB og ikke KB, København
2. Lov om forlagsregister og Afgivelse af Tryksager til Universtetsbibliotheket, vedtatt i Stortinget 20.6.1882, gjort gjeldende fra 1.1.1883.
3. Lov om avleveringsplikt av trykksaker til offentlige biblioteker av 9. juni 1939.
4. Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument av 9. juni 1989.

Plv. Katalogsignatur brukt for plansjeverk. Gjelder bøker over 45 cm høyde eller bredde og for bøker med løse plansjer og publikasjoner i uhåndterlig format.

Prytz, Kirsten (1920-1995) Fagreferent for utenlandsk biografisk litteratur. Ansatt ved UB 1973-1990. Skrev om UBs gamle kataloger og oppstilling av de gamle samlingene. Tilgang til dette fra UBs nettsider.

Publikumsavdelingen Opprettet 1992 etter omorganisering av UB som et ledd i å forberede deling av biblioteket. Første leder: Jadwiga Kvalsheim. (Opphørt ved omorganiseringen 2003-2005.)

Publikumstjenesten Opprettet i 1984 etter sammenslåingen av Lesesal, Veiledning og Utlån. (Opphørt ved omorganiseringen 2003-2005.)

Restanser Betegnelse brukt om uregistrert materiale.

Revolv, Axel (1887-1962) Kunstmaler, utførte i 1932-1933 deler av freskene i trappeoppgangen i Drammensveien 42.

Riksbibliotekarere 1969-1974: Harald L. Tveterås
1975-1986: Gerhard Munthe
1987-1994: Bendik Rugaas
1994-2002: Kirsten Engelstad (fungerende riksbibliotekar 1994-1998)

Riksbibliotekstjenesten (RBT) Statens samarbeidsorgan for alle landets faglige og vitenskapelige bibliotek, 1969-2002. Første riksbibliotekar: Harald L. Tveterås. (RBT ble erstattet av ABM-utvikling i 2003.)

Rubrikk Den systematiske katalog var inndelt i rubrikker som etter sin plass i ordningsskalaen kalles klasse, gruppe, seksjon, avsnitt.

Rugaas, Bendik (1942-) Overbibliotekar ved UB 1982-1986. Riksbibliotekar 1987-1994. Nasjonalbibliotekar 1994-2002.

Rumohr, D. C. Holstensk boksamler. På en auksjon i 1811 kjøpte UB ca 2000 bind etter ham. Dette er en av fire boksamlinger som utgjorde grunnstammen i UBs første samling.

Rykke/rykking Purring/innkalling av utlånte bøker.

Røde bok Betegnelse på "bibelen" for katalogisator: *Katalogiseringsregler for norske biblioteker*. Utarbeidet av Norsk bibliotekforenings katalogkomité, 1925. 2. utg. 1938, 3. utg. 1955. Disse utgaver inneholdt også spesialregler for UB som ble fjernet i 4. utg. 1971. Den røde bok ble i 1984 erstattet av norsk utgave av *Anglo-American cataloguing rules (AACR2)*.

Røed, Jan Erik (1941-) Overbibliotekar (fra 1997 Bibliotekdirektør) ved UB 1987-2006.

Rådmannsgården Rådhusgaten 19, også kalt Garnisonsykehuset. UB var lokalisert her 1816-1851.

SA Se ► Systematisk avdeling

Samarbeidsutvalget (SU) Opprettet i 1969 som et rådgivende organ mellom fagforeningene og ledelsen på UB. Utga *Løpeseddelen*, se denne.

SAMBOK Se ► Samkatalogen, bøker

Samfunnsvitenskapelig fakultetsbibliotek Se ► Fakultetsbibliotek

Samkatalogen - bøker Samkatalogen over utenlandske bøker i norske bibliotek påbegynt 1939 bl. a. med katalogkort fra Deichmanske bibliotek. Omfattet etter hvert de fleste fagbibliotek, fylkesbibliotek o.a. Fra og med 1983 ble bøkene registrert i basen SAMBOK. Mikrofilmet i 1977. Fra 1980-årene ble også norsk litteratur tatt med. Kortkatalogen ble avsluttet i 1988 og konvertering påbegynt 1993, arbeidet satt i bero i 1997. Katalogen ble nedlagt 2012, og tjenesten gikk over i BIBSYS med drift i Mo i Rana.

Samkatalogen - periodika Kirkedepartementet nedsatte et utvalg i 1933 for å undersøke muligheter for samarbeid mellom bibliotekene mht abonnent på utenlandske tidsskrifter. Det rapporterte materialet dannet grunnlaget for katalogen som ble overtatt av UB i 1939. Norsk samkatalog periodika var det første digitaliseringsprosjektet ved UB, igangsatt 1967. Katalogen ble produsert i maskinleselig form fra 1972. Fra 1978 medtas også norske periodika.

SAMKATPER EDB-prosjekt (1967-) der det i første omgang ble produsert en samkatalog over løpende periodika innen økonomi. Katalogkort med bibliografiske data ble overført til hullkort for så å bli produsert som lange papirutskrifter (omtalt som "pyjamaspapir" fordi linjene hadde vekslende bakgrunnsfarge). Senere produsert i bokform og på mikrofiche. Tilgjengelig online fra 1985. Søkbar fra NBs nettsider.

Samlingsavdelingen Opprettet 1992 etter omorganisering av UB som et ledd i å forberede deling av biblioteket. Første leder: Elisabeth Eide. (Avdelingen opphørte etter omorganisering 2003-2005.)

SAMPER Se ► Samkatalogen, periodika

Scandiaplanen Et frivillig samarbeid om koordinering av større innkjøp mellom spesial- og forskningsbibliotekene i de fire nordiske land, igangsatt i 1959 – uten at det ble bevilget ekstra midler til formålet.

Schiøtz, Eiler H. (1907-1997) Første fakultetsbibliotekar ved Medisinsk fakultetstjeneste 1968.

Schweigaard, Johan E. (1846-1919) Medisiner og boksamler. Hans sønn, Niels Schweigaard skjenket i 1948 det meste av farens boksamling til UB. Schweigaard-samlingen omfatter bl.a. dansk-norsk felleslitteratur og topografi. Samlingen er

oppstilt i glasskap i NBs publikumsareale i 4. etasje, en del verker er tatt ut og plassert i andre samlinger i NB, enkelte også i UB.

SDI-tjeneste SDI= Selective dissemination of information. Tilbud der brukere kunne abonnere på skreddersydde oversikter over ny litteratur innen utvalgte fagområder. Tjenesten var basert på Dewey-søk i bibliografiske data fra Library of Congress og British Library lagret/overført på magnetbånd. UBO:SDI var i bruk fra 1973 til midten av 1980-tallet.

Senter for Ibsen-studier Et forsknings- og dokumentasjonssenter ved UiO opprettet av Det akademiske kollegium i 1993. Holdt først til i Studiemagasinet (se dette), flyttet deretter til Observatoriet (2000-2010). Holder nå til på HF-fakultetet.

Sewell, Edith M. Se ► Miss Edith M. Sewells Legat til Universitetsbiblioteket i Oslo

Sikringsmagasinet Magasin med spesielt klimaanlegg og sikkerhetsopplegg hvor meget verdifull litteratur oppbevares. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Simonsen, Bjørg (1937-) Første leder av NB Rana. Ansatt 1989-2004.

Sinding-Larsen, Holger (1869-1938) Arkitekt for UBs nye bygning på Drammensveien 42 som sto ferdig i 1913. Han var også arkitekt for de senere utvidelser i 1933 og 1939-1945.

Skandiaplanen Se ► Scandiaplanen

Skard, Sigmund (1903-1995) Professor i amerikansk litteratur, ansatt ved UB 1922-1933. Spilte en sentral rolle for å få Aure-samlingen deponert på UB, og også ved opprettelsen av Norsk-amerikansk samling. Pådriver for etablering av Amerikansk institutt ved Universitetet i 1948 der han bygget opp en stor amerikansk boksamling. Denne befinner seg i dag i HumSam-biblioteket.

Skougaard, Jonas (1896-1968) Norsk bok- og manuskriptsamler. Han testamenterte sine norske manuskripter til Håndskriftsamlingen. Solveig Tunold utarbeidet en katalog i 4 bind over hans boksamling i 1973. Samlingen ble oppdelt og solgt på auksjoner i 1970-årene.

Skredeutvalget Utvalg oppnevnt av Kulturdepartementet i 1988 for å utrede situasjonen for norske bibliotek. Leder: Kari Skrede. Innstillingen *Bibliotek i Norge* avgitt i 1991. (NOU 1991:14.) Utvalget anbefalte at de nasjonale funksjoner ble utskilt fra UB snarest mulig.

Slottsbiblioteket Bokgave som består av Bernadottenes boksamlinger opprinnelig plassert på Slottet og i Paléet. Gave fra Kong Oscar II til UB i 1905. Oppstilt i Auditoriet.

Småtrykksamlingen Se ► Systematisk avdeling

Sommerfeldt, Wilhelm Preus (1881-1957) Sjef for NA 1926-1950. Ansatt ved UB 1902-1950. Utga flere bibliografier, særlig om topografiske emner, samt *Norsk Tidsskriftindex*.

Spatium Hylleplass. Brukt om plass/mangel på sådan: "Her er ikke spatium" i.e. ikke mer plass på hyllen.

Strandutvalget Utvalg oppnevnt av Kirke- og undervisningsdepartementet i 1980 for å vurdere universitets- og forskningsbibliotekene i Norge. Leder: Lars Strand. Innstillingen *Universitets- og forskningsbibliotekene i Norge* avgitt i 1982. (NOU 1983:17.) Utvalget foreslo bl. a. en deling av UB i et universitetsbibliotek og et nasjonalbibliotek.

Studiemagasinet (Stm) Magasin under lesesalen i Østfløyen. Etter krigen ble magasinet bygget om til forskerplasser med håndbibliotek. Bøker oppstilt her fikk signatur "Stm". I 1993 ble Studiemagasinet ombygget for å huse Senter for Ibsen-studier.

Støpe ned i katalogen Sette inn (nye) kort i katalogen.

SU Se ► Samarbeidsutvalget

Suite På UB brukt om en rekke med bøker eller en kortsammenheng i katalogen.

Sverdrup, Georg (1770-1850) Professor i klassiske språk og UBs første bibliotekar og leder 1813-1845.

Systematisk avdeling Systematiske avdeling ved NA. Her ble norske småtrykk uten personlig forfatter, utgitt av institusjoner, årsberetninger, brosjyrer o.l. ordnet systematisk. Nå heter samlingen Småtrykksamlingen.

Systematisk katalog Kortkatalog ordnet systematisk etter fagområder (med klassebetegnelse A-U). Katalogen ble påbegynt i 1920-årene, og ble gradvis supplert med eldre katalogkort, og derved tilbakeført til 1880-årene. Var i bruk til 1986/1990. Oversikt over gruppene og mer informasjon om katalogen er tilgjengelig på UBs nettsider.

Systematisk protokoll Systematiske protokollkataloger ble innført i 1880-årene som faglig inngang til bibliotekets samlinger. Dermed gikk biblioteket bort fra ordningen med løse katalogsedler som var samlet for å lage en systematisk katalog. Ordningen ble bare gjennomført for faggruppene F (Naturvitenskap) og H (Filologi). I 1930-årene ble protokollene erstattet av systematiske kortkataloger for de fleste fagene. Protokollene for H befinner seg i HKI-rommet i HumSam-biblioteket. Protokollene for F er plassert med sine respektive boksamlinger i Mag316 i HumSam-biblioteket.

Systematisk skjema Se ► Klassifikasjonsskjema

Teaterhistorisk samling Inneholder materiale om norsk teaterhistorie. Opprettet 1957 på initiativ av Øyvind Anker. Ved delingen tilfalt samlingen NB.

Tellefsen, Johan Cornelius (1816-1897) Amanuensis ved UB 1846-1896. Første norske bokhistoriker.

Teologisk fakultetsbibliotek Se ► Fakultetsbibliotek

Thalberg, Knut (1917-1984) Leder av "Bibliotekkontoret" ved Mat-Nat fakultetet. Ansatt av fakultetet 1947-1957.

Thue, Gudrun (1894-1980) Førstebibliotekar og leder av Utenlandsk katalogavdeling 1957-1965. Ansatt ved UB 1920-1965.

Tilvekstavdelingen Se ► Utenlandsk katalogavdeling

Tilvekstprotokoller Protokoll for aksesjon av bøker.

Toppe kort Se ► Kortfordelingskontoret

Tuften Se ► Garborg, Arne Olaus Fjørtoft

Tunold, Solveig (1900-1994) Leder av Håndskriftsamlingen 1935-1970. Ansatt ved UB 1920-1970. Utarbeidet bl.a. en katalog over Jonas Skougaards boksamling.

Tveterås, Harald L. (1904-1991) Overbibliotekar 1953-1969. Ansatt ved UB 1929-1969. Tok initiativ til nærmere samarbeid med universitetets fakulteter og institutter. Se ► Fakultetsbibliotek. – Første Riksbibliotekar 1969-1974. Han skrev bl.a.: *Universitetsbiblioteket 1876-1911-1961*. I: Universitetet i Oslo 1911-1961. Oslo 1961. s. 115-160. Her fullførte han også det Drolsum påbegynte.

U2 Lokaler i 2. underetasje på Drammensveien 42. Varelevering, postombæring, vaktmestertjenester, etc. ble administrert derfra. Etasjen inneholdt også bokmagasiner.

UB Forkortelse for Universitetsbiblioteket i Oslo. Denne ble endret til UBO da Universitetet i Bergen ble opprettet i 1948.

UB-tinget Meldingsblad for UBs personalforening, 1965-1976.

UBO Forkortelse for Universitetsbiblioteket i Oslo. Ble tatt i bruk fra 1948 ved opprettelsen av Universitetet i Bergen.

UBO:BOK Norges første online bibliotekjeneste lansert i 1981. Tjenesten ble utviklet av Arnold Mundal og omfattet Norsk bokfortegnelse (1971-) Norske tidsskriftartikler NOTA (1980-) og testdatabaser for avisartikler og samkatalog for bøker.

UBs ledere 1813-1845: Georg Sverdrup
1845-1863: Fredrik Wilhelm Keyser
1864-1869: Paul Botten-Hansen
1869-1876: Ludvig L. Daae
1876-1922: A.C. Drolsum
1922-1953: Wilhelm Munthe
1953-1969: Harald L. Tveterås
1970-1975: Gerhard Munthe
1975-1981: John Brandrud
1982-1986: Bendik Rugaas

1987-2006: Jan Erik Røed
2007- : Bente R. Andreassen

UBs lokaler 1814-1816: Madame Moestues gård i Kvadraturen
1816-1851: Rådmannsgården i Rådhusgt. 19
1851-1913: Domus Bibliotheca i Karl Johansgate 47
1913-1999: Drammensveien 42
1999- : Bibliotek for humaniora og samfunnsfag (HumSam-biblioteket) i Georg Sverdrups Hus på Blindern – felles bibliotek for fakultetsbibliotekene ved HF, SV og TEOL samt lokaler for UBs felles administrasjon.

UFF Se ► Utvalg for felles klassifikasjonssystem

Unger, C. R. (1817-1897) Professor i germansk og romansk filologi. På slutten av 1800-tallet skjenket han UB 7687 bind, hvorav 78 inkunabler.

Universitas Osloensis Latinsk navn på Universitetet i Oslo fra 1939.

Universitas Regia Fredericiana Se ► Kongelige Frederiks Universitet

Universitetsbibliotekar Stillingsbetegnelse på personale med universitetseksamen av høyere grad. Fra 1984 ble universitetsbibliotekarene lønnsmessig plassert sammen med amanuenser ved Universitet. Se også Førstebibliotekar

Utenlandske katalogavdeling Avdeling som hadde ansvaret for anskaffelser, klassifikasjon og katalogisering av utenlandsk litteratur. Fra 1882 utgjorde utlån, lesesal og katalog en enhet. I 1918 ble Utenlandske avdeling opprettet, og fra 1920 delt i to: Katalogavdeling og Ekspedisjon.

Utstillingshallen I 4. etasje mellom Adminstasjonen og Utlånsavdelingen. Før ombygningen i 1933 var dette bibliotekets opprinnelige lesesal.

Utvalg for Dewey emneregister Utvalg nedsatt i 1983 på Samfunnsvitenskapelig fakultetsbibliotek. Skulle bygge opp et emneregister innen samfunnsfagene, med oppslagsord (kjederegister) koblet mot tilsvarende Dewey-nummer. Utvalget ble ledet av Bredo Berntsen. – Se også Indekseringsutvalget

Utvalg for felles klassifikasjon (UFF) Var virksomt 1983-1985. Anbefalte Dewey som felles klassifikasjon for UB i juni 1984. Leder: Caro Haslund. Se også Dewey

Valen, Fartein (1887-1952) Komponist. Lesesalsinspektør i Musikkamlingen 1927-1936.

Vigeland, Emanuel (1875-1948) Maler og dekorativ kunstner. Malte tak/veggportaler i nedre forhall i 1932-1933.

Volontær/volontør Frivillig som arbeidet på UB uten lønn og som fikk biblioteksfaglig opplæring. Ble ofte tatt inn som vikar eller rykket opp i fast stilling. Ordningen begynte i 1873. Betegnelsen volontær, dansk form, ble benyttet på UB.

Wergeland, Henrik (1808-1845) Ansatt som amanuensis ved UB 1836-1840.

Whist-utvalget Utvalg som skulle utrede en bedre samordning av litteraturanskaffelser ved institutter og bibliotek ved UiO. Utvalget ble nedsatt i 1981 og fremla sin innstilling i 1983. Leder: Jon Whist.

Wilse, A. B. (1865-1949) Fotograf med egen virksomhet. Hans portrettsamling finnes i Billedsamlingen.

Østasiatisk samling Samling håndskrifter og sjeldne trykk fra Østasia. Samlingen ble flyttet til Blindern i 1986 og var derved den første humaniorasamlingen som ble flyttet dit. Samlingen befinner seg nå i HumSam-biblioteket.

Fortegnelse over litteratur om UB - et utvalg

Al-Araki, Kirsten, Marit Almo og Knut Hegna. *Bibliografisk og emnemessig beskrivelse av UBOs samlinger. Rapport fra en prosjektgruppe*. Oslo 2010.

Berntsen, Bredo. *Fagreferentene før og nå: fagreferentinstitusjonen ved Universitetsbiblioteket i Oslo*. I: Kunnskap, samlinger, mennesker. Oslo 2011, s. 155-163

Du Rietz, Rolf E. & Bjarne Kroepelien. *Bibliotheca Polynesiiana. A catalogue of some of the books in the Polynesiiana collection formed by the late Bjarne Kroepelien and now in the Oslo University library*. Stockholm 1969.

Drolsum, A.C. *Om Universitetsbibliotheket. Forslag til en Omordning af Personalet m.v.* Christiania 1860
+ Tillæg: *Bibliothekarens Skrivelse af 26de November*. Christiania 1861.

Drolsum, A.C. *Universitets-Bibliotheket 1811-1876*. D.1:1. Kristiania 1911. (D.1:2 1876-1911 ble skrevet av Harald L. Tvetervås.)

Drolsum, A.C. *Axel Drolsum: brev 1875-1926*. Utgitt ved Bjørg Dale Spørck. Oslo 2011. (Nota bene / Nasjonalbiblioteket. 3)

Eide, Elisabeth S. *Grunnstammen i Universitetsbiblioteket ved Det Kongelige Frederiks Universitet: myter, realiteter og spørsmål om bøkene i Universitetsbiblioteket 1811-17*. I: Opplysning, vitenskap og nasjon. Oslo 2011. (Nota bene. 4), s. 113-[136].

Eidsfeldt, Anne. *Systematisk katalog til HKI*. 2007. 4 s. (Manuskript.)

Engelstad, Svein A.H. *Catalogue of the "Bibliotheca Kroepelien Collection" or "Bibliotheca Polynesiiana", owned by the Oslo University Library, deposited at the Kon Tiki Museum in Oslo*. Oslo 2008. (Skrifter fra Universitetsbiblioteket i Oslo. 5)

Festskrift til den Norske avdeling ved Universitetsbiblioteket på femtiårsdagen for loven om avgivelse av trykksaker 1882 – tyvende juni – 1932. Utgitt ved Francis Bull og Roar Tank. Oslo 1932.

Fonnum, Marit og Kari Halldal. *På vandring. Medisinsk avdeling ved Universitetsbiblioteket i Oslo ved 200 års-jubiléet 2011*. Oslo 2010.

Grønland, Erling. *Nasjonalbiblioteket. En samling artikler*. Oslo 1972. (Universitetsbiblioteket i Oslo. Skrifter. 1)

Heidem, Knut. *Universitetsbiblioteket i Oslo: bygninger og samlinger gjennom tidene*. 2008. <http://www.muv.uio.no/bygningene/sentrum/univ-bibl-tidene-kheidem-280108.xml> (9.08.2011)

Kiss, Zsuzsanna. *Konverteringsprosjektet 1993-1998 [ved] Universitetsbiblioteket i Oslo. Sluttrapport*. Oslo [1998].

Det Kongelige Frederiks universitet 1811-1911. Festskrift. Kristiania 1911

Kunnskap, samlinger, mennesker: Universitetsbiblioteket og forskningen gjennom 200 år. Signe Brandsæter og Svein Engelstad (red.). Oslo 2011. (Skrifter fra Universitetsbiblioteket i Oslo. 6)

Langballe, Anne M. Hasund. *Kort- og seddelkataloger ved Hovedbiblioteket, Universitetsbiblioteket i Oslo.* Oslo 1998. (UBO-rapport. 1998:1)

Lund, Hanna i samarbeid med Harald L. Tvetervås. *Klassifikasjon og systematisk katalog.* Oslo 1943

Lynum, Hjørdis. *Registrering av hovedbibliotekets eldre, utenlandske samlinger. Rapport.* 1994. – Tilgjengelig på UBs interne nettsider.

Løpeseddelen: informasjonsorgan for Universitetsbiblioteket i Oslo. Oslo 1969-1998. 1969-1979 med undertittel: *informasjonsorgang for Samarbeidsutvalget ved Universitetsbiblioteket i Oslo.*

Med boken som bakgrunn: festskrift til Harald L. Tvetervås. Oslo 1964

Munthe, Gerhard. *Femten fremskrittets år: Harald L. Tvetervås og Universitetsbiblioteket i Oslo.* I: *Nordisk tidskrift för bok- og biblioteksväsen.* 72(1985), s. 102-112

Munthe, Gerhard: *Forgjengere og foregangsmenn*

1. *Georg Sverdrup.* Synops. 19(1986):6, s. 279-282

Munthe, Gerhard. *Fra UB i gamle dager : Universitetsbibliotekets bygninger*

1. *Moestuegården.* I: *Løpeseddelen.* 3(1983):3.
2. *Rådmandsgården.* I: *Løpeseddelen.* 3(1983):4
3. *Domus Bibliotheca – Universitetsbibliotket på Universitetsplassen.* I: *Løpeseddelen.* 3(1983):5
4. *Drammensveien 42.* I: *Løpeseddelen.* 3(1983):6
5. *Utbyggingen av Drammensveien.* I: *Løpeseddelen.* 4(1984):1
6. *Observatoriet og Bankplass 3.* I: *Løpeseddelen.* 4(1984):3

Munthe, Gerhard. *UBs overbibliotekarere gjennom tidene*

1. *Georg Sverdrup.* I: *Løpeseddelen.* 16(1996):3/4, s. 5-6
2. *Fredrik W. Keyser.* I: *Løpeseddelen.* 16(1996):5, s. 5-6
3. *Paul Botten-Hansen.* I: *Løpeseddelen.* 16(1996):6/7, s. 5 og 10
4. *Ludvig Ludvigsen Daae.* I: *Løpeseddelen.* 17(1997):1, s. 5-6
5. *Axel Charlot Drolsum.* I: *Løpeseddelen.* 17(1997):2, s. 5-6
6. *Wilhelm Munthe.* I: *Løpeseddelen.* 17(1997):3, s. 5-6
7. *Harald L. Tvetervås.* I: *Løpeseddelen.* 17(1997):4, s. 5-6

Munthe, Gerhard: *Universitetsbiblioteket i Oslo – Nasjonalbibliotek i 180 år*

1. I: *Løpeseddelen.* 14(1994):2, s. 5 og 18.
2. I: *Løpeseddelen.* 14(1994):3, s. 5 og 14.
3. I: *Løpeseddelen.* 14(1994):4, s. 5
4. I: *Løpeseddelen.* 14(1994):5/6, s. 5-6

[Munthe, Wilhelm og Herman Jæger] *Katalogiseringsregler for den alfabetiske seddelkatalog ved Universitetsbibliotekets utenlandske avdeling*. Kristiania 1914

Nasjonalbiblioteket. Opprettelse av et norsk nasjonalbibliotek. Fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Kultur- og vitenskapsdepartementet. [Formann: Gerhard Munthe.] Oslo 1986.

Norvegica [I]. Minneskrift til femti-årsdagen for opprettelsen av Universitetsbibliotekets Norske avdeling, 1883 – 1. januar – 1933. Av bibliotekets tjenestemenn. Oslo 1933.

Norvegica [II]. Minneskrift til hundreårsdagen for opprettelsen av Universitetsbibliotekets Norske avdeling, 1883 – 1. januar - 1983. Oslo 1983.

Om Universitetsbiblioteket. Redegjørelse til Kirke- og Undervisningsdepartementet fra Det Akademiske kollegium, Universitetet i Oslo. Oslo 1931.

Opplysning, vitenskap og nasjon. Bidrag til norsk bibliotekhistorie. Red. Ruth Hemstad. – Oslo, 2011. (Nota bene. 4)

Overbibliotekar Wilhelm Munthe på femtiårsdagen 20. oktober 1933. [Under redaksjon av Helge Bergh Kragemo.] Oslo 1933.

Prytz, Kirsten. Historiske oversikter skrevet i 1980-årene for intern bruk. – Tilgjengelig på UBs interne nettsider.

- *Alfabetisk publikumskatalog (HKII) ved UBO*. 1 s.
- *Opstillingen af bøgerne i UBO*. 1 s.
- *Systematiske kortkataloger ved UBO*. 1 s.
- *Universitetsbibliotekets kataloger, udlåns- og oppstillingssystem*. 1989. 4 s.

Prytz, Lizzie. *Personale 1813-1933*. I: *Norvegica (I)*. Minneskrift til femti-årsdagen for opprettelsen av Universitetsbibliotekets Norske avdeling, 1883 – 1. januar – 1933. Oslo 1933, s. 258-276.

På rett hylle i 50 år. Det juridiske fakultetsbibliotek ved Universitetsbiblioteket i Oslo 1956-2006. Oslo 2006.

Tveterås, Harald L. *Universitetsbiblioteket i Oslo 1876 – 1911 – 1961*. I: Universitetet i Oslo 1911-1961. Oslo 1961. B.2, s. 115-160.

Også utgitt som særtrykk i 1962.

UB. Universitetsbiblioteket i ord og bilder. Bo Norlin og Bendik Rugaas (red.). Oslo 1986.

Universitetet i Oslo 1911-1961. Oslo 1961.

Forsidefoto:

Rådmannsgården. Universitetsbiblioteket 1861-1851. Ukjent fotograf.